

СЪОБЩЕНИЕ 2004/С 244/02 НА КОМИСИЯТА

НАСОКИ НА ОБЩНОСТТА ЗА ДЪРЖАВНИТЕ ПОМОЩИ ЗА ОЗДРАВЯВАНЕ И ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ НА ПРЕДПРИЯТИЯ В ЗАТРУДНЕНИЕ

(Текст от значение за ЕИП)

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Комисията прие своите първи насоки на Общността за държавните помощи за оздравяване и реструктуриране на предприятия в затруднение¹ през 1994 г. През 1997 г. Комисията добави специфични правила за селското стопанство². През 1999 г. беше приета нова версия на насоките³, която ще е в сила до 9 октомври 2004 г.

2. Поради няколко причини, с тази версия на насоките, текстът на която се основава на предходните версии, Комисията желае да направи някои промени и да внесе допълнителна яснота.

3. Първо, в светлината на заключенията от срещите на Европейския съвет в Стокхолм на 23 и 24 март 2001 г. и в Барселона на 15 и 16 март 2002 г., които призоваха държавите-членки да продължат да намаляват държавните помощи като процент от brutния вътрешен продукт, като същевременно ги пренасочват към повече хоризонтални цели от общ интерес, включително за цели като кохезия, изглежда се налага по-внимателно наблюдение на нарушаването, създавано от разрешаването на помощи за оздравяване или реструктуриране.

Това е също така в съответствие със заключенията на Европейския съвет, проведен в Лисабон на 23 и 24 март 2000 г., целящи издигането на конкурентоспособността на европейската икономика.

4. Отпадането на неефективни фирми е естествена част от функционирането на пазара. Не може да бъде правило да се спасява с държавни помощи всяко предприятие, което изпадне в затруднено положение. Помощите за операции по оздравяване и реструктуриране бяха в основата на едни от най-спорните казуси с държавните помощи и се нареждат сред най-порочните видове държавна помощ. Ето защо залегналата в Договора принципна забрана на държавните помощи трябва да остане правило, а изключенията от това правило следва да бъдат ограничавани.

¹ ОВ С 368, 23.12.1994 г., стр. 12.

² ОВ С 283, 19.9.1997 г., стр. 2. Вж. също бележката, отнасяща се до заглавието в глава 5.

³ ОВ С 288, 9.10.1999 г., стр. 2.

5. Принципът “един път, последен път” се засилва, за да се избегне непрекъснатото предоставяне на помощи за оздравяване или реструктуриране, с цел изкуствено поддържане на предприятията.

6. Насоките от 1999 г. правиха разграничение между помощта за оздравяване и тази за реструктуриране, като помощта за оздравяване бе определена като временна помощ за поддържане на предприятието в затруднение за времето, необходимо да разработи план за реструктуриране и/или ликвидация. По принцип, на този етап не могат да се предприемат мерки за реструктуриране, които да се финансират с държавни помощи. Обаче това стриктно разграничение между оздравяване и реструктуриране пороци трудности. На някои предприятия в затруднение вероятно се налага да вземат определени реструктуриращи мерки, за да спрат или ограничават влошаването на финансовото си състояние още на етап „оздравяване”. В тази връзка, настоящите насоки разширяват термина "помощ за оздравяване", за да може получателят да предприеме спешни мерки, макар и от структурен характер, например - закриване на филиали или други форми на оттегляне от губещи дейности. Предвид спешния характер на тези мерки, на държавите-членки следва да се предостави възможността да изберат опростена процедура за получаване на съответното одобрение.

7. По отношение на помощите за реструктуриране, като се основаваха на насоките от 1994 г., тези от 1999 г. продължиха да изискват значителен принос от страна на получателя по реструктурирането. В рамките на настоящата ревизия е подходящо да се потвърди с още по-голяма яснота принципа, че този принос трябва да е реален и несвързан с помощ. Приносът на получателя има двойна цел: от една страна да потвърди, че пазарите (собственици, кредитори) са убедени, във възможността на възвръщане на жизнеспособността, в рамките на един разумен период. От друга страна, той осигурява ограничаването на помощта за реструктуриране до минималното необходимо за възстановяване на жизнеспособността, като същевременно се ограничава нарушаването на конкуренцията. В този аспект, Комисията ще иска и компенсаторни мерки, които да минимизират ефекта върху конкурентите.

8. Предоставянето на помощи за оздравяване или реструктуриране на предприятия в затруднение може да бъде разглеждано като легитимно само при определени условия. Така например, то може да бъде оправдано от съображения, свързани със социалната или регионалната политика, от необходимостта да се вземе предвид ползната роля на малките и средни предприятия (МСП) в икономиката или, по изключение, от желанието да се запази конкурентен пазар, когато закриването на предприятия би довело до монополно или силно олигополно положение. От друга страна, не би било оправдано да се запазва жизнеспособността на предприятие в отрасъл, където съществува дългосрочен свръхкапацитет или на предприятие, което може да оцелее само в резултат на редовни интервенции на държавата.

2. ОПРЕДЕЛЕНИЯ И ОБХВАТ НА НАСОКИТЕ И ВРЪЗКА С ДРУГИ ТЕКСТОВЕ ЗА ДЪРЖАВНИТЕ ПОМОЩИ

2.1. Понятие за ”предприятие в затруднено положение”

9. Няма дефиниция на Общността за онова, което представлява “предприятие в затруднено положение”. Независимо от това, за целите на настоящите насоки, Комисията приема, че дадено предприятие е в затруднено положение, когато то е неспособно, било чрез свои собствени ресурси или чрез средства, които може да получи от своите собственици/акционери или кредитори да се справи със загуби, които без външна намеса от страна на публичните власти, почти сигурно го обричат да се оттегли от бизнеса в кратък или средносрочен период от време.

10. По-специално едно предприятие, по-принцип и независимо от неговата големина, се смята, че се намира в затруднение за целите на настоящите насоки при следните обстоятелства:

а) в случай на дружество с ограничена отговорност⁴, когато първоначално регистрираният му капитал е намалал с повече от половината⁵ и повече от една четвърт от този капитал е бил загубен през предходните 12 месеца;

б) в случай на дружество, при което част от членовете носят неограничена отговорност за дълговете на дружеството⁶, когато повече от половината капитал, посочен в баланса на предприятието, е изразходван и повече от една четвърт от този капитал е бил загубен през предходните 12 месеца;

в) каквото и да е по вид предприятие, което отговаря на критериите на вътрешното право за прилагане на процедура по обявяване в несъстоятелност.

11. Дори и да липсва, което и да било от обстоятелствата, предвидени в точка 10, едно предприятие може да бъде считано за намиращо се в затруднение, особено когато са налице обичайните признаци за предприятие в затруднение като например - нарастващи загуби, намаляващ оборот, увеличаваща се нереализирана продукция, свръхпроизводство, намаляващ паричен поток, нарастващи дългове, нарастващи лихвени проценти и намаляващи или нулеви нетни стойности на активите. В крайни случаи предприятието може вече да е неплатежоспособно или да е обект на процедура по несъстоятелност, провеждана в рамките на вътрешното право. В последния случай, настоящите насоки се прилагат по отношение на всяка помощ, предоставена в рамките на такива процедури, която води до там, че

⁴ Това по-специално се отнася до видовете дружества, упоменати в първата алинея от член 1, параграф 1 от Директива 78/660/ЕИО на Съвета (ОВ L 222, 14.8.1978 г., стр. 11), последно изменена с Директива 2003/51/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 178, 17.7.2003 г., стр. 16).

⁵ По аналогия с разпоредбите на член 17 от Директива 77/91/ЕИО на Съвета (ОВ L 26, 30.1.1977 г., стр. 1), последно изменена с Акта за присъединяване от 2003 г.

⁶ Това по-специално се отнася до видовете дружества, упоменати във втората алинея от член 1, параграф 1 от Директива 78/660/ЕИО на Съвета.

предприятието продължава своята дейност. При всеки случай, дадено предприятие в затруднение може да бъде избрано за обект на помощ, само когато очевидно не може да се възстанови със свои собствени ресурси или със средства, получени от собствениците/акционерите или от пазарни източници.

12. За целите на настоящите насоки, едно новосъздадено предприятие не е приемливо за помощ за оздравяване или реструктуриране, дори и ако първоначалното му финансово положение е несигурно. Такъв например е случаят, когато новото предприятие възниква в резултат на ликвидация на предишното или просто поема активите на ликвидираното предприятие. По принцип, едно предприятие се смята за новосъздадено през първите три години след започването на действие в съответната област. Едва след изтичането на този период, то може да е приемливо за предоставяне на помощи за оздравяване или реструктуриране, при условие че:

- а) може да бъде квалифицирано като предприятие в затруднение по смисъла на настоящите насоки, и
- б) не представлява част от по-голяма бизнес група⁷, освен при условията, предвидени в точка 13.

13. Предприятие, принадлежащо или поето от по-голяма икономическа група обикновено не е приемливо за предоставяне на помощ за оздравяване или реструктуриране, освен когато може да се докаже, че затрудненията на предприятието са вътрешни, а не са резултат от произволно разпределение на разходите в рамките на групата, като затрудненията са прекалено големи, за да може групата сама да се справи с тях. Когато предприятието в затруднение създава дъщерно дружество, то дъщерното дружество заедно с предприятието, което го контролира, ще се разглеждат като група и може да получат помощ при условията по настоящата точка.

2.2. Определение за “помощ за оздравяване и реструктуриране”

14. Помощите за оздравяване и реструктуриране са обхванати от едни и същи насоки, защото и в двата случая публичните власти са изправени пред предприятие в затруднено положение, а оздравяването и реструктурирането често са две части от една и съща операция, дори и да включват различни процедури.

15. По своята същност помощта за оздравяване е временна и подлежаща на възстановяване помощ. Нейната основна цел е да запази стабилно дадено предприятие, изпаднало в криза, докато се изработи план за реструктуриране или ликвидация. Основният принцип е, че помощта за оздравяване позволява да се окаже временна подкрепа на дружество, което се е сблъскало със сериозно

⁷ За да се определи дали дадено дружество е независимо или формира част от група се вземат предвид критериите, заложи в Регламент (ЕО) № 68/2001 на Комисията (ОВ L 10, 13.1.2001 г., стр. 20), изменен с Регламент (ЕО) № 363/2004 (ОВ L 63, 28.2.2004 г., стр. 20).

влошаване на финансовото си положение, водещо до остра криза с оглед ликвидността или техническата неплатежоспособност. Подобна временна подкрепа би трябвало да даде време да се анализират обстоятелствата, довели до затрудненията и да се разработи подходящ план за преодоляване на затрудненията. В допълнение, помощта за оздравяване трябва да бъде ограничена до необходимия минимум. С други думи, помощта за оздравяване временно облекчава положението на предприятието в затруднение, което не може да надвишава срок от шест месеца. Помощта трябва да се състои от подлежаща на възстановяване ликвидна подкрепа като гаранции по заеми или заеми с лихва най-малкото сравнима с тези, наблюдавани при заемите за предприятия в добро състояние, и по-специално с референтните ставки, приети от Комисията. Структурни мерки, които не изискват незабавно действие като неизбежно и автоматично участие на държавата в собствените средства на предприятието, не могат да бъдат финансирани чрез помощите за оздравяване.

16. Щом бъде изготвен или започне прилагането на план за реструктуриране или ликвидация, за който е поискана помощ, всяка по-нататъшна такава се смята за помощ за реструктуриране. Мерките, които трябва да бъдат приложени незабавно за прекратяване на загубите, включително и структурните мерки (например незабавно изтегляне от област, където дейността носи загуба), могат да бъдат предприети с помощта за оздравяване, при условията на раздел 3.1 за индивидуалните помощи и раздел 4.3 за схемите за помощи. Освен когато се прилага опростената процедура, предвидена в раздел 3.1.2, държавата-членка трябва да покаже, че е наложително подобни мерки да бъдат предприети незабавно. Обикновено помощта за оздравяване не може да бъде предоставяна за финансово реструктуриране.

17. От друга страна, реструктурирането ще се основава на осъществим, систематичен и перспективен план за дългосрочно възстановяване жизнеспособността на предприятието. Обикновено реструктурирането включва един или повече от следните елементи: реорганизация и рационализация на дейностите на предприятието на по-ефикасна основа, което обикновено означава оттегляне от водещи до загуба дейности, реструктуриране на дейности, които отново може да станат конкурентоспособни и възможна диверсификация в посока нови и доходни дейности. Обикновено физическото реструктуриране се придружава от финансово такова (капиталови инжекции, намаляване на дълговете). От друга страна, операциите по реструктуриране, в рамките на настоящите насоки, не могат да бъдат ограничавани до финансова помощ, предназначена да покрие загуби, направени в миналото, без анализ на причината за тези загуби.

2.3. Обхват

18. Настоящите насоки се прилагат по отношение на предприятия във всички отрасли, с изключение на онези, в отраслите на въгледобива⁸ и стоманодобива⁹, без

⁸ Член 3 от Регламент (ЕО) № 1407/2002 на Съвета (ОВ L 205, 2.8.2002 г., стр. 1), изменен с Акта за присъединяване от 2003 г.

да влизат в противоречие с каквито и да било специфични правила, свързани с предприятия в затруднение в съответния сектор¹⁰. С изключение на точка 79¹¹, те се прилагат за сектор рибарство и аквакултури, при условие че съответстват на специфичните правила, заложи в Насоките относно проучване на държавните помощи за риболова и аквакултурите¹². Глава 5 съдържа някои допълнителни правила относно селското стопанство.

2.4. Съвместимост с Общия пазар

19. Член 87, параграфи 2 и 3 от Договора предвижда възможността помощ, попадаща в обхвата на член 87, параграф 1, да бъде разглеждана като съвместима с общия пазар. Като се изключат случаите на помощ, предвидени в член 87, параграф 2, и по-специално помощите за възстановяване на щети, причинени от природни бедствия или изключителни обстоятелства, които не се разглеждат тук, единственото основание, на което една помощ за предприятия в затруднение може да бъде разглеждана като съвместима е член 87, параграф 3, буква в). Според тази разпоредба, Комисията има право да разрешава “помощите, които имат за цел да улеснят развитието на някои икономически дейности (...), доколкото тези помощи не засягат по неблагоприятен начин условията на търговия до степен, която да противоречи на общия интерес”. По-специално, такъв случай би могъл да възникне, когато е необходимо да се коригира неравновесие, причинено от сринове на пазара или да се осигури икономическа и социална кохезия.

20. Като се има предвид, че самото му съществуване е застрашено, едно предприятие в затруднение не може да бъде разглеждано като подходящо средство за изпълнението на други обществени цели, до момента когато не бъде осигурена неговата жизнеспособност. Следователно Комисията е на мнение, че помощите за предприятия в затруднение могат да допринесат за развитието на икономическата дейност, без това сериозно да засегне търговията до степен, противоречаща на интересите на Общността, само ако са изпълнени условията по настоящите насоки. Когато предприятия, за които се очаква да получат помощи за оздравяване или реструктуриране, се намират в подпомагани райони, Комисията взема предвид регионалните интереси, посочени в член 87, параграф 3, букви а) и в) от Договора, както е описано в точки 55 и 56.

⁹ Точка 19 от Съобщение на Комисията относно някои аспекти на разглеждането на случаи, породени от изтичането на срока на Договора за ЕОВС (ОВ С 152, 26.6.2002 г., стр. 5). Точка 1 от Съобщение от Комисията относно помощ за оздравяване и реструктуриране, и помощ за закриване в отрасъл „стоманодобив”(ОВ С 70, 19.3.2002 г., стр. 21). Подходящи мерки, приети в контекста на Многосекторната рамка за регионална помощ за големи инвестиционни проекти (ОВ С 70, 19.3.2002 г., стр. 8).

¹⁰ Специфични правила от такъв характер съществуват в отрасъл „въздушен транспорт” (ОВ С 350, 10.12.1994 г., стр. 5).

¹¹ С други думи, предоставянето на помощи за МСП, които не отговарят на условията, описани в точка 0, могат все пак да бъдат изключени от индивидуалната нотификация.

¹² ОВ С 19, 20.1.2001 г., стр. 7.

21. Комисията ще отделя особено внимание на необходимостта да се предотврати използването на настоящите насоки с цел нарушаването на принципите, залегнали в съществуващите рамки и насоки.

22. Оценката на помощите за оздравяване и реструктуриране не трябва да се влияе от промяната на собствеността върху подпомагания бизнес.

2.5. Получатели на предишна незаконосъобразно предоставена помощ

23. Когато в миналото са били предоставени незаконосъобразни помощи на предприятие в затруднение, по отношение на които Комисията се е произнесла с отрицателно решение и нареждане за възстановяване на сумите, и когато такова връщане не е било осъществено, в съответствие с член 14 от Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета от 22 март 1999 г. относно въвеждането на подробни правила за прилагането на член 93 от Договора за ЕО¹³, оценката на всяка помощ за оздравяване или реструктуриране, която се планира да бъде дадена на подобно предприятие, трябва да вземе предвид първо, кумулативния ефект от новата и старата помощ и второ, факта че старата помощ не е била възстановена¹⁴.

3. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА ПОМОЩ ЗА ОЗДРАВЯВАНЕ И/ИЛИ ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ, ЗА КОЯТО КОМИСИЯТА Е НОТИФИЦИРАНА ИНДИВИДУАЛНО

24. Настоящата глава се занимава изключително с мерки за помощ, за които Комисията е нотифицирана индивидуално. При определени условия, Комисията може да одобри и схеми за оздравяване или реструктуриране. Тези условия са изложени в глава 4.

3.1. Помощ за оздравяване

3.1.1. Условия

25. За да бъдат одобрени от Комисията, помощите за оздравяване, както са дефинирани в точка 15 трябва:

- а) да се състоят в подкрепа на ликвидността под формата на гаранции по заеми или заеми¹⁵; в двата случая заемът трябва да е заем с лихва най-малкото

¹³ ОВ L 83, 27.3.1999 г., стр. 1. Регламент, изменен с Акта за присъединяване от 2003 г.

¹⁴ Дело C-355/95 P, *Textilwerke Degendorf v Commission and others*. [1997] ECR I-2549.

¹⁵ Може да бъде направено изключение в случай на помощ за спасяване в банковия сектор, за да се позволи на съответните институции да продължат временно да осъществяват своите банкови дейности, в съответствие с благоразумното законодателство, което е в сила (Директива 2000/12/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 126, 26.5.2000 г., стр. 1). При всяко положение, помощ, предоставена под форма, различаваща се от гаранции при заем или заем, отговарящи на условията, посочени в буква а), би трябвало да е съобразена с общите принципи на помощ за спасяване и не може да представлява структурни, финансови мерки, свързани със собствените средства на банката. Всяка помощ, предоставена под форма, различна от тази на гаранции за заем

сравнима с тези, наблюдавани при заемите за предприятия в добро състояние, и по-специално с референтните ставки, приети от Комисията; всеки заем трябва да бъде изплатен и всяка гаранция трябва да е издадена за период не по-дълъг от шест месеца, считано от изплащането на първия транш към предприятието;

б) да са юридически обосновани на основание сериозни социални затруднения и да нямат прекомерно въздействие спрямо другите държави-членки;

в) при нотификацията им да са придружени от ангажимент, поет от държавата-членка, да съобщи на Комисията, в срок не по-дълъг от шест месеца след разрешаването на мерките за оздравяване, плановете за реструктуриране или ликвидация или да представи доказателство, че заемът е бил изплатен изцяло, и/или че гаранцията е била отменена; в случай на ненотифицирана помощ, държавата-членка трябва в срок не по-дълъг от шест месеца, считано от първото прилагане на помощта за оздравяване, да съобщи план за реструктуриране или ликвидация или доказателство, че заемът е бил изплатен напълно, и/или че гаранцията е била прекратена;

г) да бъдат ограничени до сумите необходими за задържането на предприятието на пазара за периода, през който е разрешена помощта; тези суми могат да включват помощ за спешни структурни мерки, в съответствие с точка 16; необходимите суми се определят според потребностите от ликвидни средства на дружеството, произтичащи от неговите загуби; при определяне на тези суми, ще се обръща внимание на крайния резултат от прилагането на формулата, описана в приложението; всяка помощ за оздравяване, надвишаваща резултата при изчислението, трябва да бъде съответно обяснена;

д) да са съобразени с условията, предвидени в раздел 3.3. (един път, последен път).

26. Когато държавата-членка е представила план за реструктуриране в рамките на шест месеца от датата на разрешаването на помощта, или - в случай на помощ, за която Комисията не е нотифицирана – от датата на прилагането на мярката, крайният срок за изплащане на заема или за прекратяване на гаранцията се удължава докато Комисията вземе решение относно плана, освен ако Комисията не реши, че такова удължаване не е оправдано.

27. Без да се накърнява член 23 от Регламент (ЕО) № 659/1999 и с възможността да се предприемат действия пред Съда на Европейските общности, в съответствие с втората алинея от член 88, параграф 2 от Договора, Комисията ще започва процедури по член 88, параграф 2 от Договора, ако държавата-членка не съобщи:

а) солиден и обоснован план за реструктуриране или ликвидиране, или

или заем, отговарящи на условията, посочени в буква а), ще се взема предвид, когато се разглеждат компенсаторни мерки, в рамките на плана за реструктуриране, в съответствие с точки 38 и 42.

б) доказателство, че заемът е бил изплатен изцяло, и/или че гаранцията е приключила преди изтичането на срока от шест месеца.

28. При всички случаи, Комисията може да реши да започне подобни процедури, ако смята че заемът или гаранцията са били използвани неправилно, или че след изтичане на срока от шест месеца, неизплащането вече не е оправдано, без това да влиза в противоречие с член 23 от Регламент (ЕО) № 659/1999 и възможността за предприемане на действия пред Съда на Европейските общности, в съответствие с член 88, параграф 2 от Договора.

29. Одобрението на помощ за оздравяване не означава непременно, че ще бъде одобрена и последваща помощ за реструктуриране. Подобна помощ ще трябва да се оценява сама по себе си.

3.1.2. Опростена процедура

30. Доколкото това е възможно, Комисията ще се старее да приема решения в рамките а един месец по отношение на помощи за оздравяване, отговарящи на всички условия, изложени в раздел 3.1.1 и на следните кумулативни изисквания:

а) заинтересованото предприятие отговаря поне на три от критериите, описани в точка 10;

б) помощта за оздравяване е ограничена до сумата, изведена чрез прилагането на формулата, предвидена в приложението и не надвишава 10 милиона EUR.

3.2. Помощ за реструктуриране

3.2.1. Основен принцип

31. Помощта за реструктуриране предизвиква особена загриженост относно конкуренцията, тъй като тя може да стовари несправедливо голяма тежест от структурни задачи и съпровождащите ги социално-икономически проблеми върху други производители, които се справят без помощи и върху други държави-членки. Следователно основният принцип ще бъде да се разрешава предоставянето на помощ за реструктуриране само при обстоятелства, когато може да бъде гарантирано, че тя не е в противоречие с интересите на Общността. Това ще бъде възможно само при наличието на изпълнение на стриктни критерии, и ако е сигурно, че нарушаването на конкуренцията е компенсирано от ползите, произтичащи от оцеляването на предприятието (например, когато е ясно че нетния резултат от уволненията, причинени от напускането на бизнеса от предприятието, съчетан с въздействието върху неговите доставчици, ще засили проблемите на заетостта или, по изключение, когато преустановяването на работата на предприятието би довело до ситуация на монопол или силен олигопол) и ако по принцип са налице адекватни компенсаторни мерки за конкурентите.

3.2.2. Условия за разрешаване на помощта

32. Като се имат предвид разпоредбите за подпомаганите райони, МСП и селскостопанския отрасъл (вж. точки 55, 56, 57, 59 и глава 5), Комисията ще одобрява помощи само при следните обстоятелства:

Приемливост на предприятието

33. Предприятието трябва да отговаря на изискванията за предприятие в затруднено положение, в съответствие с настоящите насоки (вж. точки 9 - 13).

Възстановяване на дългосрочна жизнеспособност

34. Предоставянето на помощ трябва да става, при условие че съществува план за реструктуриране, който трябва да е препоръчан от Комисията във всички случаи на индивидуална помощ, освен в случая на МСП, както е предвидено в раздел 3.2.5.

35. Планът за реструктуриране, продължителността на който трябва да е възможно най-кратка, трябва да възстановява жизнеспособността на предприятието в рамките на един разумен срок, на основата на разумни предположения за бъдещите условия за дейност. Следователно, помощта за реструктуриране трябва да бъде свързана с осъществим план за реструктуриране, с който се е ангажирала съответната държава-членка. Планът, заедно със всичките му релевантни подробности, трябва да бъде представен пред Комисията, като в него е включено и проучване на пазара. Подобрението на състоянието може да бъде извлечено главно от вътрешни мерки, предвидени в плана за реструктуриране; то може да се основава и на външни фактори като промени в цените и търсенето, над които дружеството няма особено влияние, но само ако очакванията за пазара са общоприети. Реструктурирането трябва да включва изоставянето на дейности, които дори и след него биха останали губещи.

36. Планът за реструктуриране трябва да описва обстоятелства, които са довели до затрудненията на дружеството, като по този начин осигури основа да се прецени дали предложените мерки са уместни. Той трябва да е взел предвид, *inter alia*, настоящото състояние и бъдещите перспективи за търсене и предлагане на релевантния пазар на продукти, като включва сценарии за най-лошо възможно развитие, най-добро такова и средностатистически очаквания, а също и описание на специфичните силни и слаби страни на предприятието. Той трябва да позволява на предприятието да се развива чрез нова структура, която да му предлага перспективи за дългосрочна жизнеспособност и да му позволи да си стъпи на краката.

37. Планът трябва да предвижда печалби, които след края на реструктурирането да позволят на дружеството да покрие своите разходи, включително обезценяването и финансовите задължения. Очакваната възвращаемост на капитала трябва да е достатъчна, за да позволи на реструктурираното предприятие да се

конкурира на пазара със свои собствени сили. Когато затрудненията на предприятието произтичат от грешки в корпоративното управление, трябва да се въведат подходящи изменения.

Избягване на ненужно нарушаване на конкуренцията

38. Трябва да се предприемат компенсаторни мерки, за да се гарантира, че неблагоприятните ефекти по отношение условията на търговия, са минимизирани възможно най-много, така че търсеният позитивен ефект да надвишава негативния такъв. В противен случай помощта ще бъде разглеждана като “противоречаща на общия интерес” и следователно несъвместима с общия пазар. Комисията ще взема предвид целта за възстановяване на дългосрочна жизнеспособност, когато преценява адекватността на компенсаторните мерки.

39. Тези мерки може да включват прехвърляне на активи, намаляване на капацитета или на пазарното присъствие и снижаване на бариерите за навлизане на съответните пазари. Когато преценява дали компенсаторните мерки са подходящи, Комисията ще взема предвид структурата на пазара и условията на конкуренция, за да е сигурна, че каквато и да било подобна мярка не води до нарушаване на структурата на пазара, като например непряко води до създаването на ситуация на монопол или силен олигопол. Ако дадена държава-членка е способна да докаже, че ще възникне подобна ситуация, компенсаторните мерки трябва да бъдат осъществени така, че подобно нещо да не се случи.

40. Мерките трябва да са пропорционални на нарушаващото въздействие на помощта, и по-специално на размера¹⁶ и относителното значение на предприятието на неговия(ите) пазар(и). По-специално, те трябва да се прилагат на пазарите, където предприятието ще има значително пазарно присъствие след реструктурирането. Степента на намаляване трябва да бъде установявана в рамките на конкретния случай. Комисията ще определя обхвата на необходимите мерки според проучването на пазара, приложено към плана за реструктуриране и, когато е уместно, на основата на всяка друга налична информация, включително и тази, представена от заинтересованите страни. Намаляването трябва да е интегрална част от реструктурирането, както е предвидено в плана за реструктуриране. Този принцип се прилага независимо от това дали освобождаването става преди или след предоставянето на помощ от държавата, доколкото тя е част от същото това реструктуриране. Отписването и закриването на дейности носещи загуби, които при всяко положение ще са необходими за възстановяване на жизнеспособността, няма да се разглеждат като намаляване на капацитета или присъствие на пазара, с оглед компенсаторните мерки. Подобни оценки ще вземат предвид всяка предварително предоставена помощ за оздравяване.

¹⁶ В това отношение Комисията може да вземе предвид дали дружеството е средно или голямо предприятие.

41. Същевременно, това условие обикновено няма да се прилага по отношение на малките предприятия, тъй като може да се приеме, че помощта по конкретен случай за малко предприятие обикновено не нарушава конкуренцията до степен, противоречаща на общите интереси, освен когато не е предвидено друго в правилата относно държавните помощи в специфичен отрасъл, или когато получателя е активен на пазар, където е налице дългосрочен свръхкапацитет.

42. Когато получателят е активен на пазар, където е налице дългосрочен свръхкапацитет, както е дефинирано в Многосекторната рамка за регионална помощ за големи инвестиционни проекти¹⁷, намаляването в процента от пазарно присъствие на дружеството може да достигне и до 100%¹⁸.

Помощ, ограничена до минимум: действителен принос, несвързан с помощта

43. Размерът и интензитетът на помощта трябва да бъдат сведени до минимума на разходите по реструктурирането, необходими за неговото осъществяване в светлината на съществуващите финансови ресурси на дружеството, неговите акционери или бизнес групата, към която то принадлежи. Подобна оценка ще взема предвид и всяка помощ за оздравяване, предоставена преди това. От получателите на помощ се очаква да направят значителен принос към плана за реструктуриране, от техните собствени ресурси, включително чрез продажбата на активи на предприятието, които не са от жизненоважно значение за неговото оцеляване, или чрез външно финансиране при пазарни условия. Подобен принос е признак, че пазарите вярват във възможността за възстановяване на жизнеспособността. Приносът трябва да е действителен, т.е. наличен, без да включва очаквани бъдещи печалби като парични потоци, а също така трябва да е възможно най-голям.

44. Обикновено Комисията ще приема за уместни следните нива на принос¹⁹ при реструктуриране: поне 25% за малки предприятия, поне 40% за средни и поне 50% за големи предприятия. При изключителни обстоятелства и в случаи на големи затруднения, които трябва да бъдат доказани от държавата-членка, Комисията може да приеме и по-нисък принос.

45. За да се ограничи нарушаващото въздействие, размерът на помощта или формата, под която тя се предоставя, трябва да бъде такава, че да се избегне предоставянето на дружеството на излишни налични средства, които биха могли да бъдат използвани за агресивни, нарушаващи пазара действия, несвързани с процеса по реструктуриране. Комисията съответно ще проверява нивото на пасивите на предприятието след реструктурирането, включително и ситуацията след всяко отлагане или намаляване на нейните задължения, особено в контекста на нейната

¹⁷ ОВ С 70, 19.3.2002 г., стр. 8.

¹⁸ В такива случаи Комисията ще разрешава само помощи за посрещане на социалните разходи по реструктурирането, в съответствие с раздел 3.2.6 и помощ, свързана с опазване на околната среда за изчистване на замърсени обекти, които иначе биха били изоставени.

¹⁹ Виж точка 7. Минималният принос не трябва да включва никаква помощ. Не е такъв случаят, когато например един заем е свързан с междудържавна субсидия или е подкрепен от правителствени гаранции, съдържащи елементи на помощ.

продължаваща търговска дейност, след процедура по обявяване в несъстоятелност, започната срещу нея на националното право²⁰. Никаква част от помощта не може да бъде използвана за нови инвестиции, които не са необходими за възстановяване на жизнеспособността на предприятието.

Специфични условия, свързани с разрешаването на помощта

46. В допълнение към компенсаторните мерки, описани в точки 38 - 42, Комисията може да наложи всички условия и задължения, които смята за необходими, за да е сигурна, че помощта не нарушава конкуренцията до степен, която противоречи на общия интерес, в случай че съответната държава-членка не е поела ангажимент да приеме подобни разпоредби. Така например тя може да изиска от държавата-членка да:

- а) предприеме определени мерки (например да отвори определени пазари, пряко или косвено свързани с дейността на дружеството, спрямо други оператори на Общността, като се съобрази с правото на Общността);
- б) наложи определени задължения на предприятието получател;
- в) се въздържа от предоставянето на други видове помощ на предприятието получател през периода на реструктуриране.

Пълно прилагане на плана за реструктуриране и съблюдаване на условията

47. Предприятието трябва да приложи изцяло плана за реструктуриране и да изпълни всички останали задължения, предвидени в решението на Комисията, с което помощта е била разрешена. Комисията ще разглежда всеки пропуск по прилагането на плана или по изпълнението на другите задължения като неправилно използване на помощта, без това да влиза в противоречие с член 23 от Регламент (ЕО) № 659/1999 и възможността за предприемане на действия пред Съда на Европейските общности, в съответствие с втората алинея от член 88, параграф 2 от Договора.

48. Когато операциите по реструктурирането обхващат няколко години и изискват значителни суми, Комисията може да изиска изплащането на помощта да бъде извършвано на вноски и да постави изплащането на всяка от тях под следните условия:

- (i) потвърждение, преди всяко плащане, на задоволителното прилагане на плана за реструктуриране, в съответствие с планирания график, или
- (ii) нейното одобрение, давано преди всяко изплащане, след като е удостоверено, че планът е задоволително прилаган.

²⁰ Виж точка 10, буква в).

Наблюдение и годишен доклад

49. Комисията трябва да се намира в положение, което да ѝ позволява да се увери, че планът за реструктуриране се прилага правилно, посредством редовни и подробни доклади, подавани от съответната държава-членка.

50. В случаи на помощ по отношение на големи предприятия, първите от тези доклади по принцип би трябвало да бъде представен пред Комисията не по-късно от шест месеца след одобрението на помощта. Впоследствие докладите трябва да бъдат изпращани на Комисията поне веднъж в годината, на точно определена дата, докато не се реши, че е възможно да се приеме, че целите на плана по реструктуриране са били постигнати. Докладите трябва да съдържат цялата информация, нужна на Комисията, за да може тя да наблюдава прилагането на програмата за реструктуриране, разписанието на плащанията към дружеството и неговото финансово положение, а също така и спазването на всички условия и задължения, предвидени в решението, одобряващо помощта. По-специално, те трябва да включват цялата информация за всякаква помощ, получена от дружеството, за каквато и да било цел, било то на основата на индивидуални отношения или въз основа на обща схема, през целия период на реструктуриране (вж. точки 68 - 71). Когато Комисията се нуждае от потвърждение на някои ключови точки от информацията, например за закривания или намалявания на капацитета, тя може да изисква и по-чести доклади.

51. В случай на МСП, обикновено би било достатъчно годишното представяне на копие от баланса и сметките за приходи и разходи на предприятието, освен когато решението за одобряване на помощта не е въвело по-строги условия.

3.2.3. Изменение на плана за реструктуриране

52. Когато помощта за реструктуриране е била одобрена, в рамките на периода на реструктуриране, заинтересована държава-членка може да поиска от Комисията да приеме изменения в плана за реструктуриране и размера на помощта. Комисията може да разреши подобни промени, когато те отговарят на следните условия:

- а) ревизираният план трябва отново да предвижда възвръщане на жизнеспособността в рамките на един разумен период от време;
- б) ако сумата на помощта е увеличена, съпровождащите я компенсаторни мерки трябва да са по-големи от първоначално предвидените;
- в) ако предложените компенсаторни мерки са по-малки от първоначално предвидените, размерът на помощта трябва да е съответно намален;

г) новото разписание за прилагане на компенсаторните мерки, може да бъде по-изоставащо по отношение на първоначално приетото разписание, само по причини, които са извън контрола на дружеството или на държавата-членка: ако ситуацията не е такава, сумата на помощта трябва да бъде съответно намалена.

53. Ако условията, наложени от Комисията или ангажиментите, поети от държавата-членка са облекчени, сумата на помощите може да бъде намалена или може да бъдат наложени други условия.

54. Ако държавата-членка внесе промени в одобрения план за реструктуриране, без надлежно да е информирала Комисията за това, Комисията ще започне да провежда процедурата по член 88, параграф 2 от Договора, както е предвидено в член 16 от Регламент (ЕО) № 659/1999 (злоупотреба с помощ), без това да влиза в противоречие с член 23 от Регламент (ЕО) № 659/1999 и възможността за предприемане на действия пред Съда на Европейските общности, в съответствие с втората алинея от член 88, параграф 2 от Договора.

3.2.4. Реструктуриране и подпомагани области

55. Като се има предвид, че по силата на член 158 от Договора, икономическото и социалното сближаване са основна цел на Общността, а според член 159²¹ от другите политики се очаква да допринесат за тази цел, Комисията трябва да вземе предвид потребностите на регионалното развитие, когато оценява помощите за реструктуриране в подпомаганите области. Независимо от това фактът, че дадено предприятие, изпаднало в криза, се намира в подпомагана област, не оправдава един по-свободен подход към помощта за реструктуриране, тъй като в средносрочен или дългосрочен план, това няма да помогне на региона да развие нови дружество по изкуствен начин. В допълнение, за насърчаване на регионалното развитие, в интерес на регионите е да използват своите ресурси, за да развият възможно най-бързо дейности, които са жизнени и издръжливи. Накрая, нарушаването на конкуренцията трябва да бъде минимизирано дори в случаи на помощи за предприятия в подпомагани области. В този контекст, трябва да се обръща внимание и на прекомерните ефекти, които биха могли да се получат в засегнатата област и в други подпомагани области.

56. По тази причина критериите, изброени в точки 32 - 54 са еднакво приложими и в подпомаганите райони, дори и да се вземат предвид потребностите на регионалното развитие. Същевременно, в подпомаганите райони, и при условие че не е предвидено друго в правилата за държавните помощи в отделните отрасли, условията за разрешаване на помощ може да бъдат по-малко строги, по отношение на прилагането на компенсаторни мерки и размера на приноса на получателя. Ако потребностите на регионалното развитие оправдават това, в случаи, когато намаляването на капацитета или присъствието на пазара изглеждат като най-

²¹ Освен другото член 159 от Договора за ЕО предвижда, че “формулирането и прилагането на политиките и дейностите на Общността и осъществяването на вътрешния пазар вземат предвид целите на член 158 и спомагат за тяхното постигане”.

подходящи мерки за избягване нарушаването на конкуренцията, изискването намаляване за подпомаганите области ще бъде по-малко отколкото в онези, които не са подпомагани. В такива случаи, които трябва да бъдат доказани от заинтересованата държава-членка, трябва да се прави разлика между области, които подлежат на избиране за регионална помощ по член 87, параграф 3, буква а) от Договора и онези, които могат да бъдат избрани по член 87, параграф 3, буква в), така че да се вземат предвид по-сериозните проблеми в първите от посочените области.

3.2.5. Помощ за реструктуриране на МСП

57. Помощите за малки предприятия²² проявяват тенденцията да засягат конкуренцията по-малко от тези, предоставени на средни и големи предприятия. Това важи и за помощите, предоставяни с цел реструктуриране и по тази причина условията, предвидени в точки 32 - 54, се прилагат по-малко строго в следните аспекти:

а) предоставянето на помощ за реструктуриране на малки предприятия обикновено няма да бъде свързано с компенсаторни мерки (вж. точка 41), освен ако не е предвидено друго в правилата за държавни помощи в съответния отрасъл.

б) изискването за съдържанието на докладите ще бъде по-малко строго за МСП (вж. точки 49, 50 и 51).

58. Независимо от това, принципът “един път, последен път” (раздел 3.3) важи и за МСП.

59. Планът за реструктуриране на МСП не се нуждае от одобрението на Комисията. Независимо от това той трябва да отговаря на изискванията в точки 35, 36 и 37, да бъде одобрен от съответната държава-членка и да бъде съобщен на Комисията. Предоставянето на помощ трябва да става, при условие че планът за реструктуриране се изпълнява изцяло. Задължението да се удостовери, че тези условия са изпълнени е на държавата-членка.

3.2.6. Помощ за покриване на социалните разходи по реструктурирането

60. Плановете за реструктуриране обикновено включват намаляване или изоставяне на засегнатите дейности. Подобни съкращения често са необходими в интерес на рационализацията и ефективността, като се различават сериозно от намаляването на производствените мощности, което може да бъде изисквано като

²² Както е дефинирано в Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията (ОВ L 124, 20.5.2003 г., стр. 36). До 31 декември 2004 г., релевантната дефиниция може да бъде намерена в Препоръка 96/280/ЕО на Комисията (ОВ L 107, 30.4.1996 г., стр. 4).

условие за предоставяне на помощ. Каквато ѝ да е причината, подобни мерки по принцип водят до намаляване на работната сила на предприятието.

61. Трудовото законодателство на държавите-членки може да съдържа общи схеми за социално осигуряване, според които помощите при съкращаване и пенсиите за ранно пенсиониране се изплащат пряко на съкратените работници/служители. Подобни схеми няма да се разглеждат като държавна помощ в обхвата на член 87, параграф 1 от Договора.

62. Освен разпоредбите за преки обезщетения при съкращаване и за ранно пенсиониране на работниците/служителите, общите схеми за социално подпомагане често предвиждат правителството да покрие разходите за изплащанията, които дружествата гарантират на съкратените работници, и които надхвърлят законовите и договорни задължения. Когато такива схеми съществуват по принцип, без ограничения спрямо всеки работник, отговарящ на предварително зададени условия, те не се смятат за помощ по смисъла на член 87, параграф 1 по отношение на предприятия, предприели реструктуриране. От друга страна, ако схемите се използват за подпомагане на реструктурирането в специфични промишлености, те може да представляват и помощ, поради селективния начин, по който се използват²³.

63. Задълженията, които самото дружество носи, по силата на трудовото законодателство или на колективните споразумения с профсъюзите, да предоставя обезщетения при съкращаване и/или пенсии при ранно пенсиониране, са част от нормалните търговски разходи, които едно предприятие трябва да посреща със собствените си ресурси. Като се има предвид това, всеки принос от страна на държавата трябва да се счита за помощ. Това важи, независимо от факта дали плащанията се извършват директно към предприятието или се администрират от правителствена агенция, която ги предоставя на работниците/служителите.

64. По начало Комисията не възразява на такива помощи, когато са предоставени на предприятия в затруднение, защото те водят до икономическа полза, надвишаваща интересите на засегнатото предприятие, улесняват структурните промени и намаляват трудностите.

65. Освен за посрещането на разходите за обезщетения при съкращения и ранно пенсиониране, широко се предоставя помощ за реструктуриращи схеми за обучение, съвети и практическа помощ за намирането на алтернативна заетост, помощ за преориентиране, професионално обучение и помощ за работниците/служителите, желаещи да започнат нов бизнес. Комисията

²³ В своето решение по Дело C-241/94, (*France v Commission*) [1996] ECR I-4551), (*Kimberly Clark Sopalin*), Съдът на Европейските общности потвърди, че дискреционната система за финансиране от страна на френските власти, осъществявана чрез Националния фонд по заетостта, носи отговорност затова, че е поставила някои предприятия в по-благоприятна позиция от други и по тази причина се явява помощ, по смисъла на член 87, параграф 1 от Договора. (Решението на Съда не разглежда заключението на Комисията, че помощта е съвместима с общия пазар).

систематично възприема благоприятно становище, когато такъв вид помощи се предоставят на предприятия в затруднение.

66. Видовете помощ, описани в точки 62 - 65, трябва да бъдат ясно идентифицирани в плана за реструктуриране, тъй като помощите за социални мерки, изключително в полза на съкращавани работници/служители, се пренебрегва за целите на определянето на степента на компенсаторни мерки в точки 38 - 42.

67. В общ интерес, Комисията ще осигурява в контекста на плана за реструктуриране, социалните ефекти от реструктурирането в други държави-членки, различни от тази, която предоставя помощта, да бъде сведени до минимум.

3.2.7. Необходимост да се информира Комисията за всяка помощ, предоставена на предприятието получател, през периода на реструктуриране

68. Когато помощта за реструктуриране, получена от голямо или средно предприятие, се проверява по реда на настоящите насоки, предоставянето на всяка друга помощ по време на периода на реструктуриране, дори това да става в рамките на схема, която вече е била одобрена, може да повлияе на Комисията с оглед оценката на степента на необходимите компенсаторни мерки.

69. Нотификациите за помощ за реструктуриране на голямо или средно предприятие, посочват всички други видове помощ, която се планира да бъде предоставена на предприятието получател през периода на реструктуриране, освен ако тя не е обхваната от правилото за минималната помощ или от регламентите за групово освобождаване. Когато преценява помощта за реструктуриране, Комисията ще взема предвид тези видове помощи.

70. За всяка помощ, действително предоставена на голямо или средно предприятие през периода на реструктуриране, дори това да става в рамките на схема, която вече е била одобрена, Комисията трябва да бъде нотифицирана индивидуално, до степента до която последната не е била информирана по време на приемането на решението за помощта за реструктуриране.

71. Комисията се уверява, че предоставянето на помощ по одобрена схема няма възможност да заобиколи разпоредбите на настоящите насоки.

3.3. “Един път, последен път”

72. Помощта за оздравяване е еднократна операция, която цели да задържи дадено предприятие в бизнеса за ограничен период от време, докато бъде преценено неговото бъдеще. Не би трябвало да е възможно да се предоставят помощи за оздравяване периодично, които само да поддържат статуквото, да отлагат неизбежното и същевременно да прехвърлят икономическите и социални проблеми върху другите, по-ефективни производители или върху другите държави-членки.

Следователно помощта за оздравяване трябва да се предоставя само веднъж (условието “един път, последен път”). В съответствие със същия принцип и с цел да се попречи на предприятията да получават некоректна подкрепа, когато могат да оцелеят само благодарение на редовна държавна поддръжка, помощта за реструктуриране трябва да бъде предоставяна само веднъж. Накрая, ако на предприятие, което вече е получило помощ за реструктуриране, бъде предоставена помощ за оздравяване, може да се приеме, че затрудненията на получателя имат постоянен характер и повтарящите се интервенции на държавата водят до нарушаване на конкуренцията, което е в противоречие с общия интерес. Такива повтарящи се държавни интервенции не следва да бъдат разрешавани.

73. Когато държавата-членка нотифицира Комисията за планирани помощи за оздравяване или реструктуриране, държавата-членка трябва да посочи, дали засегнатото предприятие вече не е получавало помощ за оздравяване или реструктуриране в миналото, включително и такива помощи, получени преди започване прилагането на настоящите насоки, а също така и всяка ненотифицирана помощ²⁴. Ако това е така и са изтекли по-малко от 10 години от предоставяне на помощта за оздравяване или приключване на периода за реструктуриране, или ако прилагането на плана за реструктуриране е било спряно (което от двете е настъпило последно), Комисията няма да разрешава по-нататъшна помощ за оздравяване или реструктуриране. Изключения от това правило са разрешени в следните случаи:

а) когато помощта за реструктуриране следва тази за оздравяване като част от една операция по реструктуриране;

б) когато помощта за оздравяване и била предоставена в съответствие с условията на раздел 0, и тази помощ не е била последвана от подпомогнато от държавата реструктуриране, ако:

(i) може разумно да се допусне, че предприятието ще бъде жизнеспособно в дългосрочна перспектива след предоставянето на помощ за оздравяване, и

(ii) нова помощ за оздравяване или реструктуриране е станала необходима след изтичане на пет години от предишната, поради непредвидени обстоятелства²⁵, за които дружеството не е отговорно;

в) при изключителни и непредвидени обстоятелства, за които дружеството не носи отговорност.

²⁴По отношение на ненотифицирани помощи, Комисията ще взема предвид своята оценка на възможността помощите да е могло да бъдат обявени за съответстващи на общия пазар като различни от такива за спасяване или реструктуриране.

²⁵ Непредвидено обстоятелство е събитие, което не е можело да бъде очаквано от управлението на дружеството, когато е изготвян планът за реструктуриране, и което не се дължи на непредпазливо поведение или грешки в управлението на дружеството или на решения на групата, към която то принадлежи.

В случаите, предвидени в букви б) и в), не може да бъде използвана опростената процедура, предвидена в раздел 3.1.2.

74. Приложението на това правило по никакъв начин не се влияе от промени в собствеността на предприятието получател, след предоставянето на помощ или от каквито и да било съдебни или административни процедури, които водят до промяната на баланса му към по-стабилно положение, намаляване на пасивите или заличаване на съществуващи дългове, когато същото предприятие продължава да осъществява същия бизнес.

75. Когато помощта за оздравяване или реструктуриране е получена от бизнес група, Комисията обикновено няма да разрешава по-нататъшна помощ за оздравяване или реструктуриране за самата група или за някой от субектите, принадлежащи към нея, освен ако не са изтекли 10 години от предоставянето на помощта за оздравяване или приключването на периода за реструктуриране, или прилагането на плана за реструктуриране е било спряно, в зависимост от това кое от двете е настъпило последно. Когато даден субект, принадлежащ към бизнес група, е получил помощ за оздравяване или реструктуриране, групата като цяло и останалите субекти в нея запазват възможността да получат помощи за оздравяване или реструктуриране (при условие, че се спазват и другите разпоредби на настоящите насоки), с изключение на получателя на помощите на предходен етап. Държавите-членки трябва да гарантират, че групата или другите субекти в нея, не прехвърлят помощи към получателя на помощта на предходен етап.

76. Когато дадено предприятие придобива активите на друго, което е било предмет на процедурите по точка 74 или на процедури по несъстоятелност, провеждани според националното право, и вече е получавало помощ за оздравяване или реструктуриране, купувачът не е подчинен на правилото “един път, последен път”, при условие че следните кумулативни условия се изпълнени:

- а) купувачът е ясно отделен от старото предприятие;
- б) купувачът е придобил активите на старото предприятие на пазарни цени;
- в) ликвидацията или надзираваната от съда администрация, и покупката на старото дружество, не са само средство, целящо да се избегне прилагането на правилото “един път, последен път”: Комисията може да реши, че случаят е такъв, когато например трудностите, с които се сблъсква купувачът са били ясно предвидими, към момента на поемане на активите на старото дружество.

77. Същевременно, трябва да се подчертае, че тъй като тя представлява помощ за първоначална инвестиция, помощта за закупуване на активите не може да бъде разрешена по силата на настоящите насоки.

4. СХЕМИ ЗА ПОМОЩ НА МСП

4.1. Общи принципи

78. Комисията ще разрешава схеми за предоставяне на помощи за оздравяване и/или реструктуриране на малки или средни предприятия в затруднение, само когато засегнатите предприятия отговарят на дефиницията на Общността за МСП. При условията на следващите специфични разпоредби, съвместимостта на схемите за помощ ще се оценява съгласно условията, предвидени в глави 2 и 3, с изключение на раздел 3.1.2, която не се прилага по отношение на схемите за помощ. Всяка помощ, която е предоставена в рамките на схема за помощ, но не отговаря на което и да било от условията, трябва да бъде индивидуално нотифицирана и да бъде одобрявана предварително от Комисията.

4.2. Приемливост

79. Освен ако не е предвидено друго в правилата за държавна помощ в специфичен отрасъл, предоставянето на помощи по схеми, разрешени след влизането в сила на настоящите насоки, за малки и средни предприятия, ще бъде изключено от изискването за индивидуално нотифициране, само когато засегнатото предприятие отговаря на поне един от критериите, предвидени в точка 10. Помощ за предприятия, които не отговарят на нито един от онези три критерии, трябва да се нотифицира индивидуално на Комисията, за да може тя да прецени дали те наистина са предприятия в затруднение. Помощ за предприятия, действащи на пазари с дългосрочно свръхпроизводство, независимо от размера на получателя, трябва също да бъдат индивидуално нотифицирани на Комисията, така че тя да може да прецени прилагането на точка 42.

4.3. Условия за разрешаване на схеми за помощи за оздравяване

80. За да бъдат одобрени от Комисията, схемите за предоставяне на помощи за оздравяване трябва да отговарят на условията, предвидени в букви а), б), г) и д) от точка 25. В допълнение на това, помощите за оздравяване не може да бъдат предоставяни за срок по-голям от шест месеца, през който период трябва да се анализира положението на предприятието. Преди изтичането на периода държавата-членка трябва или да одобри план за реструктуриране или ликвидация, или да изисква възстановяване на заема и на помощта, съответно с премията за риск, от страна на получателя.

81. Всяка помощ за оздравяване, предоставена за срок по-голям от шест месеца, или която не е била изплатена след шест месеца, трябва да бъде индивидуално нотифицирана на Комисията.

4.4. Условия за разрешаване на схеми за помощи за реструктуриране

82. Комисията ще разрешава схеми за помощи за реструктуриране, само ако помощта се предоставя, при условие че нейният получател ще прилага изцяло плана за реструктуриране, одобрен от съответната държава-членка и отговаря на следните условия:

а) възстановяване на жизнеспособността: прилагат се критериите, описани в точки 34 - 37;

б) избягване на ненужно нарушаване на конкуренцията: тъй като помощите, предоставяни на малки предприятия показват тенденция да нарушават конкуренцията по-малко, принципът изложен в точки 38 - 42 не се прилага, освен ако не е предвидено друго в правила за държавната помощ в специфичен отрасъл, независимо от това схемите за помощ трябва да предвиждат, че предприятието получател няма да увеличава своя капацитет през периода на реструктуриране; точки 38 - 42 се прилагат по отношение на средните предприятия;

в) помощта е ограничена до необходимия минимум: прилага се принципите, описани в точки 43, 44 и 45;

г) изменения в плана за реструктуриране: всички изменения в плана трябва да са съобразени с правилата, описани в точки 52, 53 и 54.

4.5. Общи условия за разрешаване на схеми за помощи за оздравяване и/или реструктуриране

83. Схемите трябва да посочват максималния размер на помощта, който може да бъде предоставен на едно предприятие като част от операция за предоставянето на помощ за оздравяване и/или реструктуриране, включително и когато планът е променен. Всяка помощ, надвишаваща този размер трябва да бъде индивидуално нотифицирана на Комисията. Максималният размер на помощта, предоставена като комбинирана помощ за оздравяване и реструктуриране, на което и да било предприятие, не може да надвишава 10 милиона EUR, включително и помощите получени от други източници или по други схеми.

84. В допълнение трябва да се спазва принципа “един път, последен път”. Прилага се правилото, залегнало в раздел 3.3.

85. Държавите-членки трябва да индивидуално да уведоми Комисията и за мерки, когато дадено предприятие придобива активите на друго предприятие, което вече е получило помощ за оздравяване или реструктуриране.

4.6. Наблюдение и годишни доклади

86. Точки 49, 50 и 51 не се прилагат по отношение на схемите за помощ. Независимо от това, едно от условията за разрешаване ще бъде предоставянето на

доклади за оперирането на схемата, обикновено веднъж годишно, които да съдържат информацията, уточнена в инструкциите на Комисията относно стандартните доклади²⁶. Докладите трябва да включват и списък с предприятията получатели и да посочват за всяко от тях:

- а) наименованието на дружеството;
- б) отраслови код на предприятието, като се използват трицифрените кодове за класификация на отраслите по *NACE*²⁷;
- в) брой на работниците/служителите;
<ли>г) годишен оборот и баланс;- д) размер на предоставената помощ;
- е) размер и форма на приноса на получателя;
- ж) когато е уместно, формата и размера на компенсаторните мерки;
- з) когато е уместно, всякаква помощ за реструктуриране или друго подпомагане, разглеждано като такава, които са били получени в миналото;
- и) дали предприятието е било ликвидирано или е предмет на процедури по несъстоятелност преди края на периода на реструктуриране.

5. РАЗПОРЕДБИ, ПРИЛОЖИМИ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПОМОЩТА ЗА ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ В ОТРАСЪЛ „ЗЕМЕДЕЛИЕ”²⁸

4.1. Компенсаторни мерки

87. Точки 38 – 42, 57 и точка 82, буква б) предвиждат, че изискването за компенсаторни мерки обикновено не се прилага в случаите на малки предприятия, освен ако не е предвидено друго в специфичните за даден отрасъл правила относно държавните помощи. В отрасъл земеделие, Комисията обикновено ще изисква компенсаторните мерки, в съответствие с принципите, описани в точки 38 - 42, да

²⁶ Вж. приложения III.A и III.B (стандартна форма на докладване на съществуващи държавни помощи) към Регламент (ЕО) № 794/2004 на Комисията от 21 април 2004 г. относно приемането на разпоредби за прилагането на Регламент (ЕО) № 659/1999 на Съвета относно въвеждането на подробни правила за прилагането на член 93 от Договора за ЕО (ОВ L 140, 30.4.2004 г., стр. 1).

²⁷ Статистическа класификация на икономическите дейности в Европейската общност, публикувана от Статистическата служба на Европейските общности.

²⁸ За целите на настоящите насоки това обхваща всички оператори, участващи в първичното производство на селскостопански продукти по приложение I към Договора (земеделие). Мерки за подпомагане на предприятия, обработващи и предлагащи на пазара селскостопански продукти не са обхванати от настоящата глава. Помощта за обработващи и предлагащи на пазара предприятия трябва да се оценява в съответствие с общите принципи на настоящите насоки. Настоящата глава не обхваща риболова и аквакултурите.

се осъществяват от всички получатели на помощ за реструктуриране, независимо от техния размер.

4.2. Определения за свръхпроизводство

88. За целите на настоящите насоки, структурно свръхпроизводство се дефинира от Комисията въз основа на конкретния случай, като по-специално се вземат предвид нивото и тенденциите на релевантната категория продукт през предходните три години, на мерките за стабилизация на пазара, особено рефинансирането на износа и оттеглянията от пазара, на развитието на цените на световния пазар и на съществуването на секторни ограничения в законодателството на Общността.

4.3. Приемливост за схемите за помощи за оздравяване и реструктуриране

89. Чрез дерогация от точка 79, Комисията може да изключи помощта за МСП от изискването за индивидуално нотифициране, когато съответното МСП не отговаря на нито един от критериите, описани в точка 10.

4.4. Намаление на производствените мощности

90. Когато съществува структурен излишък от производствени мощности, се прилага изискването за окончателно намаляване и закриване на производствени мощности, изложено в точки 38 - 42. Откритите земеделски земи може да бъдат използвани 15 години след ефективното закриване на капацитета. Дотогава земите, които вече не се използват за производство, трябва да бъдат подържани в добро състояние от гледна точка на околната среда и земеделието, в съответствие с член 5 от Регламент (ЕО) № 1782/2003 на Съвета от 29 септември 2003 г. относно установяване на общи правила за схеми за директно подпомагане в рамките на Общата селскостопанска политика и за установяване на някои схеми за помощ на земеделски производители²⁹, и в съответствие с релевантните правила за прилагане.

91. Когато мерките за подпомагане са насочени към специфични продукти или оператори, намаляването на производствените производствени мощности трябва да достигне поне 10% от онова, за което е предоставена помощта за реструктуриране. За нецелевы мерки, намаляването на производствения капацитет трябва да е поне 5%. При помощи за реструктуриране, предоставени в по-малко облагодетелствани области³⁰, изискването за намаляване на производствените мощности ще бъде снижавано с два процентни пункта. Комисията оттегля изискванията за намаляване на производствените мощности, когато решенията за предоставяне на помощ за реструктуриране, взети в полза на получатели в даден отрасъл, в рамките на всеки следващ 12 месечен период, не включват повече от 1%

²⁹ ОВ L 270, 21.10. 2003 г., стр. 1. Регламент, последно изменен с Регламент (ЕО) № 864/2004 (ОВ L 161, 30.4.2004 г., стр. 48).

³⁰ Както е дефинирано в член 13 и последващи от Регламент (ЕО) № 1257/1999 на Съвета (ОВ L 160, 26.6.1999 г., стр. 80), последно изменен с Регламент (ЕО) № 583/2004 (ОВ L 91, 30.3.2004 г., стр. 1).

от производствения капацитет на отрасъла в съответната държава-членка. Правилото може да бъде прилагано и на регионално ниво в случаи на режим за помощ, ограничен в рамките на даден район.

92. Изискването за окончателно намаляване на производствените мощности може да бъде постигнато на нивото на релевантния пазар (без непременно да включва намаляване от страна на получателите на помощта за реструктуриране). Като се съобразяват с разпоредбите относно Общата селскостопанска политика, държавите-членки могат да избират свободно системите за намаляване на производствените мощности.

93. Държавите-членки трябва да покажат, че намаляването на производствените мощности, ще е в допълнение към каквото и да било намаляване, което би било приложено при отсъствието на помощи за реструктуриране.

94. Когато намаляването на производствените мощности не се извършва на нивото на получателя на помощта, мерките за постигането на намаляването трябва да бъдат прилагани не по-късно от една година след предоставянето на помощта.

95. С цел да се осигури ефективност на предприетото закриване на производствените мощности, на съответното пазарно ниво, държавите-членки трябва да поемат ангажимент да не предоставят държавни помощи за увеличаване на производствените мощности в съответния отрасъл. Този ангажимент ще важи за период от пет години, считано от датата, на която действително е било постигнато изискването за намаляване на производствените мощности.

96. При определяне дали е налице приемливост за помощите за реструктуриране, не се вземат предвид тежестите, свързани със спазването на квотите на Общността и свързаните с тях разпоредби на ниво индивидуални оператори.

4.5. Условието “един път, последен път”

97. Принципът, че помощ за оздравяване или реструктуриране може да бъде предоставяна само веднъж важи и в отрасъл „земеделие”. Независимо от това, вместо 10 годишния период, предвиден в раздел 3.3, се прилага период от пет години.

4.6. Наблюдение и годишен доклад

98. Правилата, предвидени в глави 3 и 4, се прилагат и към наблюдението и годишните доклади в отрасъл земеделие, с изключение на задължението за представяне на списък с всички получатели на помощта и определени точки от информацията за всеки от тях (вж. точка 86). Когато се прилагат разпоредбите на точки 90 - 96, докладът трябва да включва и данни, показващи производствения капацитет, който действително се е възползвал от помощта за реструктуриране и постигнатото намаляване на капацитета.

5. ПОДХОДЯЩИ МЕРКИ, КАКТО Е ПРЕДВИДЕНО В ЧЛЕН 88, ПАРАГРАФ 1

99. Комисията ще предложи в отделно писмо, в съответствие с член 88, параграф 1 от Договора, държавите-членки да предприемат подходящи мерки, както е предвидено в точки 100 и 101, по отношение на техните съществуващи схеми. Комисията ще постави разрешаването на всякакви бъдещи схеми под условието те да са съобразени с тези разпоредби.

100. Държавите-членки, които са приели предложението на Комисията трябва да адаптират своите съществуващи схеми за помощ, за които се очаква да останат опериращи след 9 октомври 2004 г., в рамките на шест месеца, с цел да ги приведат в съответствие с настоящите насоки.

101. Държавите-членки трябва да посочат, че приемат тези подходящи мерки в рамките на един месец от получаването на упоменатото писмо, предлагащо подходящи мерки.

6. ДАТА НА ПРИЛОЖЕНИЕ И ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТ

102. Комисията ще прилага настоящите насоки от 10 октомври 2004 г. до 9 октомври 2009 г.

103. Нотификациите, регистрирани от Комисията преди 10 октомври 2004 г., ще се разглеждат в светлината на критериите, действащи към момента на нотификацията.

104. Комисията ще разгледа съвместимостта с общия пазар на всички помощи за оздравяване и реструктуриране, предоставени без разрешение и по тази причина, нарушаващи член 88, параграф 3 от Договора, като се базира на настоящите насоки, ако част от помощта или цялата помощ е предоставена след тяхното публикуване в *Официален вестник на Европейския съюз*. Във всички останали случаи тя ще провежда проверката в съответствие с насоките, които са се прилагали към момента на предоставянето на помощта.

ПРИЛОЖЕНИЕ

Формула³¹ за изчисляване на максималния размер на помощта за оздравяване, която би могла да определи помощта като отговаряща на изискванията за опростена процедура

$$\frac{\text{ППЛД}t + \text{амортизация } t + (\text{работен капитал } t - \text{работен капитал } t-1)}{2}$$

Формулата се основава на оперативните резултати на дружеството (ППЛД - печалбата преди лихвите и данъците), записани в годината преди предоставянето/нотификацията на помощта (обозначена като t). Към този размер се прибавят и амортизационните отчисления. После към сумата се прибавят и промените в оборотния капитал. Промените в оборотния капитал се изчисляват като разликата между краткосрочните активи и пасиви³² за последните приключени счетоводни периоди. По подобен начин, ако има провизии на ниво оперативен резултат от дейността на предприятието, това трябва да бъде ясно посочено и резултатът не трябва да ги включва.

Целта на формулата е да изчисли отрицателния оперативен паричен поток на предприятието за годината, предхождаща молбата за помощ (или предхождаща предоставянето на помощ в случай на ненотифицирани помощи). Половината от тази сума би трябвало да е достатъчна да задържи предприятието в бизнеса за период от шест месеца. По тази причина резултатът от формулата трябва да бъде разделен на две.

Тази формула може да бъде прилагана само когато резултатът е отрицателна сума.

В случай, че формулата води до положителен резултат, ще трябва да бъде представено подробно обяснение, което да доказва, че предприятието е в затруднение, както е дефинирано в точки 10 и 11.

Пример:

Печалба преди лихви и данъци (в милиони евро)	12
Амортизационни отчисления (в милиони евро)	2

³¹ ППЛД (печалба преди лихви и данъци, посочени в годишния баланс за годината, предхождаща искането за помощ, обозначено като t) трябва да бъдат увеличени с амортизационните отчисления за същия период плюс промените в оборотния капитал в рамките на двегодишен период (годината, предхождаща искането и тази преди нея), разделено на две, за да се определи размера в рамките на шест месеца, т.е. обичайният период, за който се разрешава помощ за оздравяване.

³² Краткосрочни активи: Парични средства или техни еквиваленти, Краткосрочни вземания (сметки на клиенти и длъжници), Материални запаси и Разходи за бъдещи периоди, Други краткосрочни активи. Краткосрочни пасиви: задължения, натрупани други задължения (сметки на доставчици и кредитори), и други текущи пасиви, приходи за бъдещи периоди, други натрупани пасиви, данъчни задължения

Данни по счетоводен баланс (в милиони евро)	31 декември X	31 декември XO
<i>Краткосрочни активи</i>		
Парични средства или техни еквиваленти	10	5
Краткосрочни вземания	30	20
Материални запаси	50	45
Разходи за бъдещи периоди	20	10
Други краткосрочни активи	20	20
Общо краткосрочни активи	130	100
<i>Краткосрочни пасиви</i>		
Задължения	20	25
Натрупани други задължения	15	10
Приходи за бъдещи периоди	5	5
Общо краткосрочни пасиви	40	40
Оборотен капитал	90	60
Изменения на оборотния капитал	(30)	

Максимален размер на помощта за оздравяване = $[-12 + 2 + (-30)] / 2 = \text{EUR} - 20$ милиона.

Тъй като крайният резултат от формулата надвишава 10 милиона EUR, опростената процедура, описана в точка 30, не може да бъде използвана. Ако това ограничение е надвишено, държавата-членка трябва да представи обяснение как са били определени бъдещите потребности на дружеството по отношение на паричните потребности и размера на помощта за оздравяване, която е била определена.